

УКРАЇНСЬКА МОВА

ЗАВДАННЯ №12 (СЕСІЯ 1):

Лексично неправильно словосполучення утворить іменник *легіон* із прикметником

- A** іноземний
- B** почесний
- B** військовий
- Г** промисловий
- Д** жіночий

ВІДПОВІДЬ:

Іншомовне слово *легіон* означає назву різних військових формувань. Тому й утворює словосполучення із прикметниками *іноземний, почесний, жіночий, військовий*. А от із прикметником *промисловий* його поєднати не можна за смисловою ознакою (легіон не має нічого спільного з промисловістю). Так само, як із словами *народногосподарський, сільськогосподарський* тощо. Саме тому правильний варіант відповіді — Г.

ПРАВИЛЬНА ВІДПОВІДЬ: Г.

ЗАВДАННЯ №12 (СЕСІЯ 2):

Лексично неправильно словосполучення утворить слово «*навичка*» з прикметником

- A** рухова
- B** шкідлива
- B** практична
- Г** граматична
- Д** життєва

ВІДПОВІДЬ:

Це завдання вимагає знання паронімів, тобто слів, котрі дуже близькі за звучанням, але різні за значенням і написанням. Отже,

навичка — це вміння, набуте вправми, досвідом. Тому це слово можна поєднати із прикметниками *рухова, практична, граматична, життєва*, а із прикметником *шкідлива* — ні. Останнє, у свою чергу, може утворювати словосполучення із словом *звичка*, тому що *звичка* — це певний спосіб життя, дії, манера поведінки, що стали звичними, постійними.

ПРАВИЛЬНА ВІДПОВІДЬ: B.

Наведемо перелік поширених паронімів та словосполучень з ними:

Абонемент — документ на користування бібліотекою, телефоном тощо: *читацький, постійний, дійсний, учня*.

Абонент — особа чи організація, що користується абонементом: *бібліотеки, телефонної мережі*.

Виборний (-а, -е) — той, який обирається на якусь посаду: *орган, особа, актив, посада*.

Виборчий (-а, -е) — той, який стосується виборів, їх організації, проведення: *округ, голос, дільниця, бюлетень, кампанія*.

Військовий (-а, -е) — той, який стосується війська: *командир, лікар, юрист, суд, літак, академія, присяга*.

Воєнний (-а, -е) — той, який стосується війни: *стан, конфлікт, тактика, операція, час, тема*.

Дружний (-а, -е) — згуртований, однотайний: *колектив, клас, сміх, праця, сім'я*.

Дружний (-я, -є) — доброзичливий, дружлюбний, прихильний: *атмосфера, розмова, тон, візит, слово*.

Книжковий (-а, -е) — той, який стосується книжки, пов'язаний з нею: *видавництво, фабрика, торгівля, кіоск, полиця*.

Книжний (-а, -е) — характерний для писемно-літературного викладу, невластивий живій розмовній мові: *мова, стиль, лексика, вислів, елемент*.

Музикальний (-а, -е) — 1) обдарований здатністю тонко сприймати музику, музичні твори, виконувати їх: *людина, дитина, родина, сім'я, народ, слух*.

2) мелодійний, приємний звучанням: *вір, мова, голос*.

Музичний (-а, -е) — який стосується музики як виду мистецтва: *інструмент, вікторина, передача, освіта, школа, журнал*.

Нагода — слушний момент для здійснення чого-небудь: *добра, вимріяна, з нагоди ювілею*.

Пригода — 1) непередбачена, несподівана подія: *лічна, весела, мисливська*.

2) стаття у пригоді — бути потрібним.

Напрямок — спрямованість діяльності, думок, інтересів: *літературний, філософський, у політиці, у мистецтві*.

Напрямок — лінія руху: *північний, південний, східний, руху*.

Об'єм — величина чогось, котра вимірюється кубічними одиницями: *вагона, кімнати, повітря, приміщення, циліндра*.

Обсяг — взагалі розмір, величина, кількість чого-небудь: *знань, інформації, книжки, послуг, роботи*.

Робітничий (-а, -е) — той, який стосується робітника, властивий йому, складається з робітників, належить їм: *колектив, район, гуртожиток, їдальня, газета, професія*.

Робочий (-а, -е) — той, який стосується роботи, призначений для роботи, пов'язаний з нею: *інструмент, одяг, об'єкт, план, день*.

Суворий (-а, -е) — 1) вимогливий, непохитний, непривітний, похмурий: *чоловік, учитель, характер, погляд*.

2) несприятливий для життя, холодний, морозний: *клімат, край, зима*.

3) який не допускає поблажливості або дуже тяжкий: *закон, режим, дисципліна, життя*.

Суровий (-а, -е) — грубий, сировий: *полотно, нитка, пряжа*.

Тактичний (-а, -е) — той, який стосується тактики, що використовується у політиці, спорті, на війні для досягнення мети: *мислення, план, прийом, удар*.

Тактовний (-а, -е) — той, який володіє почуттям міри, вмє поводитися, дотримуючись відповідних норм: *людина, чоловік, жінка, учитель, студент*.

Для того щоб впоратися з аналогічним завданням цього річного тесту, необхідно засвоїти якомога більшу кількість іншомовних слів. Тому пропонуємо невеличкий словничок іншомовної лексики:

Анотація — стисла характеристика книги, статті тощо. **Приклад**

вживання: прочитати анотацію

Апеляція — оскарження чого-небудь; звернення за підтримкою: **подати** апеляцію

Апломб — самовпевненість: **поводитися** з апломбом

Безпрецедентний — той, що не мав подібних прикладів у минулому: **безпрецедентний випадок**

Вердикт — ухвала, вирок: **оголосити** вердикт

Візаві — той, хто перебуває напроти: **чарівна (чарівний) візаві**

Генерація — покоління: **нова** генерація

Дилетант — особа, котра має поверхові знання: **дилетант у науці**

Ефемерний — примарний, ілюзорний: **ефемерні почуття**

Індиферентний — байдужий:

індиферентна людина

Інфантилізм — затримка в розвитку організму; збереження у дорослої людини рис, притаманних дитячому вікові: *інфантильний студент*

Інцидент — непорозуміння, неприємний випадок: **стався** інцидент

Квінтесенція — найважливіше, найсуттєвіше: *квінтесенція промови*

Конфіденційний — секретний: *конфіденційна інформація*

Легітимний — законний: *легітимний президент*

Нувориш — багатій-вискочка: *українські нувориші*

Одіозний — неприємний, небажаний: *одіозний політик*

Паритетний — рівноправний: *паритетні умови*

Перманентний — постійний, неперервний: *перманентні вибори*

Преференція — привілей, пільга: *преференції для ветеранів*

Раритетний — рідкісний: *раритетні експонати*

Резюме — відомості про освіту, професійний досвід тощо: *грамотне резюме*

Скрупульозний — дуже ретельний, точний до дрібниць: *робота вимагає скрупульозності*

Фамільярний — безцеремонний, панібратський: *фамільярна поведінка*

Фешенебельний — той, що відповідає вимогам смаку і моди, елегантний, розкішний, вишуканий: *фешенебельний готель*

Філантроп — благодійник: *долучайтесь до філантропів*

Харизма — виняткова обдарованість, авторитет: *харизматичний лідер*

ЗАВДАННЯ 15 (СЕСІЯ 2):

Подвоєні літери треба писати в усіх словах рядка

- A** радист...ю, нездолан...ий, зіл...я
- B** зван...я, жовч...ю, розрізан...ий
- B** завдан...я, велич...ю, старан...о
- Г** зроблен...ий, забут...я, с...авець
- Д** піч...ю, стоптан...ий, священ...е

ВІДПОВІДЬ:

Подвоєні літери треба писати у варіанті В (завдання, величчю, старанно). Нагадаємо правила, за якими у цих словах, а також у словах з інших варіантів, потрібно (або непотрібно) писати дві однакові приголосні (ці слова виділені жирним курсивом. — Авт.). Отже, в українській мові подовження приголосних буває тільки тоді, коли вони знаходяться між двома голосними, а саме:

1. В іменниках середнього роду із закінченням **-я**: *обличчя, зілля, колосся, Запоріжжя, завдання, звання, збіжжя, піднебесся, піддашся, узвишся, затишся, забуття*.

2. В іменниках жіночого роду, які стоять в орудному відмінку (тобто відповідають на питання чим?): *сіллю, величчю, міддю, подорожжю, піччю, ніччю, заплоччю*.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ! Подовження приголосних маємо лише між двома голосними. Отже, слова на зразок *радістю, юністю, молодістю* подовження приголосних не мають.

ПОРАДА. Щоб остаточно розв'язати сумніви щодо правопису таких іменників, поставте їх у називному відмінку (хто?, що?). Якщо у кінці слова є два приголосні (будь-які), то в орудному відмінку подовження не буде (наприклад, *жовчю*). Якщо у кінці слова одна буква, що позначає приголосний, то дописуйте таку саму в орудному відмінку.

Н.в.	КЕ	РЧ	
О.в.	КЕ	РЧ	Ю

Н.в.	НІ	Ч	
О.в.	НІ	ЧЧ	Ю

3. У прикметниках та похідних від них прислівниках із наголошеними суфіксами **-енн, -анн, -янн**: *стараний (старанно), невблаганний (невблаганно), височенний, священний (священно), нездоланний*.

Запам'ятайте слово **божественний**, а також зверніть увагу, що подовження не буває:

а) у словах: *шалений, скажений, навіжений, студений, даний, жадааний, довгожданий, священник*;

б) у прикметниках, що означають якийсь матеріал: *олов'яний, дерев'яний, піщаний, кам'яний (але камінний)*;

В інших випадках орієнтуємося на наголос: якщо він падає на суфікс — пишемо дві **н**, не падає — одну **н**.

ПОРІВНЯЙТЕ:

нездоланий	—	нездолааний
незлічений	—	незліченний
нескінчений	—	нескінченний
несказаний	—	несказаний
прощений	—	прощений

4. Варто запам'ятати правопис деяких слів: *Ганна, Ілля, ле* (і всі варіанти цього слова: *лю, наллю і т. п.*), *ляний, ссавець, бовваніє, бовван, суддя, рілля, стаття* (але у родовому відмінку множини — *статей*), *зрання, спросоння, навмання, попідтинню, попідвіконню*.

ПОРАДА. Для легшого запам'ятовування слів складайте речення на зразок: *Ілля у ляній сорочці ле воду на ріллю. Встав зрання, пішов спросоння навмання попідтинню, попідвіконню*.

У завданні, котре ми аналізуємо, трапляються також дієприкметники *розрізаний, зроблений, стоптаний*. Вони пишуться з однією **н**, тому що наголос у дієприкметниках ніколи не падає на суфікс.

ПРАВИЛЬНА ВІДПОВІДЬ: B.

